

Posamezne številke:
Navadne Din — 75,
ob nedeljah Din 1.50

"TABOR" izhaja vsak
nedeljo in praznikov, s
datumom naslednjega di-
menzije po pošti D 10
zastavo D 15, dostavi
D 11.50, na izkaznice
interati po dogovoru.
Naroča se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Poslana plačana v gotovini.

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din — 75,
ob nedeljah Din 1.50

UREDNIŠTVO se nahaja v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 4. L. ad-
resirajte: Telefon 124. 276.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4. pr. št. 24. — S. H. S. poštnošte-
vilna št. 11.767.
Na naročila brez denarja ena
ezira. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: IV.

Maribor, petek 26. januarja 1923.

Številka: 20

Primorskim rojakom v Jugoslaviji.

Pod tem naslovom se nas zopet spo-
minja v "Slov. Narodu" z dne 23. t. m.
neki g. A. G. s priporočilom, da naj bo-
demo previdni in da naj si ohranimo
proste roke tako dolgo, da nam bude on
še nekaj prišel povedati. Previdnost
nam priporočati je bilo čisto odveč,
kajti skušala nas je izučila ostati pre-
vidnejši, kakor smo bili do sedaj. Pred-
vojna in medvojna doba nas je toliko
preiskovala, da smo postali previdnejši
in nimamo več volje slediti sladkim
besedam ali celo krivim prerokom po-
magati do mehkih foteljev.

Morilna vojna, katero nam je napri-
tila germana naduta narodna krvo-
ločnost, je zakrivila naš gospodarski
prepad na Goriškem, katerega je pov-
ročila Trgovsko-obrtna zadruga, pod
vodstvom današnjih prerokov. Svetov-
na vojna je prehitela konkurz Trgov-
sko-obrtno zadrugo in nas s tem obva-
rovala pred sramotnim gospodarskim
prepadom na Goriškem. Usoda nam je
žal bila določena, bili smo potem potom
vojne z domače nam-toli ljubljene gru-
de, pregnani in smo se po preobratu
razkropili po različnih krajih naše le-
pe Jugoslavije, a povečini med brati
Slovenci, največ pa ob severni meji,
kjer bomo v polni meri služili kakor
do sedaj državi in domovini ter prevra-
čali korita narodnim parazitom.

Ne razpolagamo sicer z milijoni in
razkošnimi vilami na Dunaju, kakor
naš takšni prijatelji, ki nam ponu-
jajo svoje nasvete, ali vendar smo se tu
ob najbolj ogroženi meji v toliko ud-
mačili in gospodarsko združili, da nam
je že danes mogoče odbiti vsaki ger-
manski napad, pa če bi prišel ta tudi
pod zaščito najbolj prefiganega pri-
jatelja, kateri si morda želi poleg lepe
vile doseči preko naših trupel še mehki
fotelj.

Bili smo trpini pred vojno in taki
smo povečini še sedaj, ali eno imamo
in si to tudi hočemo ohraniti za naprej
— in to je — čisti narodni značaj, lu-
bezen do celokupne neokršene Jugosla-
vije in na tem vsrjavati do končne re-
šitve naših bratov onkraj meje. Samo
z vstrajnim plodonosnim delom jih za-
moremo rešiti, a nikoli s fotelji ali ko-
ruptnim delom. Naš prijatelj A. G. je
sicer našel celo vrsto, kaj je on vse do-
brega napravil, kar bi mu mi prav ra-
di likvidirali, ali ta lista bode izgleda-
la drugače, kadar mu jo bodo drugi
izstavili iz njegovega predvojnega in
tudi današnjega življenja.

Kdo nas zamore rešiti, smo že ome-
nili ali da nimajo volje nas rešiti ti,
na katere nam namiguje g. A. G., tega
smo prepričani, kajti ako bi ti res ime-
li voljo, so imeli že več ko dovolj prili-
ke. Ti odklanjajo vsako enotnost naše
domovine, da ime Jugoslavija še celo
mrzijo, med tem ko mi govorimo in da-
mo vse zanj, če treba tudi življenje.

Ko citamo v omenjenem članku ba-
hanje, kaj so že vse za Jugoslavijo sto-
rili, nas spominja prigradnice iz starega
avstrijskega parlamenta, ko se je ta-
krat mogočni Wolf bahal, da so Ger-
mani ustvarili Avstrijo in da imajo
samo oni pravico v tej odločevati in ko
mu je češki poslanec Klofač odgovoril:
"Vi ste jo ustvarili, a vi jo boste uni-
čili".

Kdo bi bil plačal tovarno mila in
vse druge ogromne dolgove, da ni pri-
šla svetovna vojna, o tem — le tiho!

Mi Primorci. Kakor tudi vsi drugi
Slovenci pa hočemo slediti nasvetu na-
šega prijatelja in bomo ostali pre-
vidni in vemo že danes, kaj nam je
storiti ob času volitev. Korupna mesta
in dobrine, katere se nam tem potom

Kongres šumar. udruženja v Mariboru.

Maribor, 25. Jan. Danes je tu v
dvorani hotela »Stara pivarna« zapo-
čelo tretje zasedanje glavne uprave Ju-
goslovenskega šumarskega udruženja
ob jako velikem zanimanju in vdeležbi
iz cele naše države. Na programu kon-
gresa je več važnih vprašanj našega
gozdarstva, v prvi vrsti pa projekt no-
vega gozdarkega zakona. Presenetljiv
je bil poset številne deputacije okoliš-
kih kmetov, malih gozdnih posestnikov,
ki so vsi člani udruženja ter so zapro-
sili glavno upravo, naj bi se zavzela za
bimskejšnje osnove gozdarke šo-

le v Mariboru, v kateri bi si njihovi
sinovi pridobili potrebno teoretično in
praktično znanje za upravljanje goz-
dov. Poleg tega so prosili upravo naj bi
se zavzela tudi za ukinjenje raznih od-
redb agrarne reforme, ki je razširila
svoje delovanje tudi na posestva teh
malih matljivih posestnikov. Upravni
odbor je z velikim zanimanjem zaslišal
želje deputantov ter obljubil, da bo za-
stavil na merodajnem mestu ves svoj
vpliv, da se ustreže njihovim željam.
Kongres se nadaljuje jutri ter bo za-
ključen v soboto.

Seja finančno-ekonomskega odbora.

Beograd, 25. jan. (Izv.) Včeraj
popoldne se je vršila seja finančno-eko-
nomskega ministrskega odbora, na ka-
teri se je razpravljalo o potrebah po-
ljedelskega in prometnega ministrstva.
Posebno se je debatiralo o kreditih, ki
jih je odobril finančni odbor, in ki naj

bi se uporabili za izboljšanje prometa
v državi. Radikalna vlada pa hoče do-
voljene kredite uporabiti v druge na-
mene, kakor so bili od finančnega od-
bora odobreni. Med drugim namerava
nabaviti 200 novih železniških vozov.

Volilno gibanje.

Kongres makedonskih muslimanov. — Protičevno gibanje.

Skoplje, 25. jan. (Izv.) Kongres
muslimanov v Skopju je odobril vo-
lilni pakt, ki so ga sklenili musliman-
ski voditelji z radikalcem. Glasom tega
pakta bodo muslimani nastopili v vsi
okrožjih, kjer upajo, da bodo pri volit-
vah zmazali samostojno, drugod na to-
do podpirali radikale. Nostoi list mo-
rajo biti muslimanski kandidati. Gla-
som izjav nekaterih odličnih udeleženc-
ev kongresa bodo muslimani tudi v
parlamentu podpirali radikale ter
stopili tudi v radikalni klub.

Beograd, 25. jan. (Izv.) Te dni
prične izhajati v Mitrovici (Srem) gla-
silo Protičevih »neodvisnih« radikalc-
ev »Nova Srbija«. Uredništvo prevza-
me Lazar Popadić.

Beograd, 25. jan. Dr. Momčilo
Ivanović je v včerajšnjem »Radikalu« re-
agirao na grožnje, izrečene proti pri-
stasem Protičev glede uporabe zakona
o zaščiti države. V svojih izjavah jih

pravi, da je izvedel, da je prišla ta vest
v uredništvo »Vremena« od člana se-
danje vlade in da je moralo uredništvo
besedilo še celo znatno emiliti. Na dol-
žitve, da je govoril v južni Srbiji, da
so Macedonci Bolgari, in da je ustava
odglasovana pod grožnjami s smrtjo,
pravi: »Predvsem je zame popolnoma
brezpredmetno, kdo je v južni Srbiji
Srbi in kdo Bolgari, ker stojim na stali-
šču, da so Srbi in Bolgari en narod, ka-
kor so en narod Srbi, Hrvatje in Slo-
venci.« Kar se tiče uporabe zakona o
zaščiti države, pravi, da bi ga le veselilo,
če bi ga Pašić nad njim uveljavil,
ker bi mu ne bilo treba potovati po
mrzli Macedoniji, temveč bi lahko se-
del v toplih beograjskih zaporih. To pa
bi povzročilo v Macedoniji nov požar,
ki bi Macedonci uverili, da moramo tu-
di mi prenašati enaka nasilja dana-
njega režima.

Gospodarski boj med Francijo in Nemčijo.

Essen, 24. jan. Kolodvorsko oboje
v Düsseldorfu, Padu in Hambornu je
danes jutraj zastavkalo. Obrat popol-
noma miruje. Za danes so prijavljeni
štiri vojaški vlaki in za jutri zjutraj
eden.

Mannheim, 24. jan. Zveza tran-
sportnih delavcev je danes ustavila de-
lo v pristanišču. Transportnim delav-
cem se je pridružilo tudi ostalo prista-
niško oboje. Na Renu počiva ves pro-
met.

Berlin, 24. jan. Glasom poročila
»Berliner Tagblatt« potuje v zasede-
nem ruhrskem ozemlju po nalogu an-
gleške vlade posebna angleška komisi-
ja, da se na licu mesta prepriča o stvar-
nem položaju v zasedenem ozemlju.

Pariz, 24. jan. Minister za javna
dela in general Weygand sta danes
zvečer odpotovala v ruhrsko ozemlje,
da proučita na licu mesta sedanji po-
ložaj in prve rezultate zasedbe. Glasom
oblasti vojnega ministrstva je odposla-
nih v Poruhrije 3750 železniških urad-
nikov in nameščencev, da zasedejo me-
sta evakuiranih nemških železničarjev.

Berlin, 25. jan. Francoska vlada

Smrt demokratskega poslanca.

Beograd, 25. jan. (Izv.) V torek
je umrl v Telovem demokratski levicar,
poslanec Lazar Kontantinović, ki se je
z Davidovičem udeležil svojčas zagreb-
škega kongresa.

BORZA.

Curil, 25. jan. (Izv.) Predborza.

ponužajo pa odklanjamo, prijateljem
s temi obljubami pa kličemo: Ne pro-
dajajte nas!

Goričan.

Rusija in Francija.

Ruska sovjetska vlada je razposlala
časopisom komunistične stranke na ce-
lem svetu oster protest proti francoski
akciji v ruhrskem ozemlju. Ta protest
gotovo ni presenetil francoskih politikov,
ki se zavedajo, da je Francija onemogo-
čila mednarodno posojilo sovjetski Ru-
siji, zahtevajoč poprej priznanje in plačilo
predvojnih ruskih dolgov. Sedaj je smat-
rala Rusija za najprimernejši trenutek, da
se maščuje nad Francijo. Protesti, mani-
festi in izjave sovjetske vlade ter mo-
sovske internacionale proti Franciji so na
dnevnom redu. Francozi se radi tega nič
ne vznemirjajo; zadnji protest, smatrajo
za čiu ljudi nizkotržnega mišljenja. Franco-
sko časopisje piše, da je zadnji protest so-
vjetske vlade dokaz malih ljudi, ki imajo
v rokah rusko vlado, ki ne presoja do-
godkov z višjega, širšega obzorja. V
svoji protestni noti obsola sovjetska vla-
da tudi versailisko mirovno pogodbo. —
Nobeno človeško delo ni popolno in brez
napak. Vse se lahko kritizira. Toda med
kritiko in kritiko je razlika. Kritika lahko
pripomore k izboljšanju, pa tudi uniči še
tako dobro stvar. In ruska kritika ni
stvarna niti dobrohotna. Brez oledšavanja
in skrivanja se je sovjetska vlada posta-
vila na stran Nemčije, toda ne one demo-
kratične, temveč pristno holienzollerske.
To povdarjajo nele francoski, tudi češko-
slovaški listi, med drugimi poloficielna
»Československa republika«.

Sovjetska vlada obžaluje, da je ver-
sailška mirovna pogodba odvzela Nem-
čiji moč militarizma. »Protestiramo«,
pravi sovjetska vlada, »da je bila odvze-
ta Nemčiji trgovska mornarica, odvzeta
tretina rudnikov, in tri četrtine železne
industrije in končno proti versailški mi-
rovni pogodbi, ki tlači ves nemški narod
z gorostastnimi reparacijami, t. j. plačilo
v denarju, s premožem in drugim bla-
gom.«

Nemško časopisje brez razlike strank
in socialnih nazorov toplo pozdravlja
manifest moskovske vlade. »Ruski mani-
fest«, piše »Kölnische Zeitung«, »je prvi
korak države, ki se je postavila na stran
Nemčije za njeno pravico«, ter dostavlja,
da stopajo te dni v ospredje historične
in prirodne sile, kojih obseg in delovanje
se ne da niti približno oceniti. »Českoslo-
vaška republika« piše v komentaru k so-
vjetskemu manifestu, da lepe besede in
frazе Nemčiji ne bodo nič pomagale in ne
bodo niti za pičico spremenile mirovnihi
pogodb. Moskovski manifest bo izročil
pozabljivosti kakor vse dosedanje izjave
hiperproduktivnega bombasta in domi-
šljije.

Izjava.

Kot kandidat napredne stranke sem
od »Slov. Naroda« bil opravičen pri
pričakovati podporo nego spetkare-
nje proti mojemu okraju. Izmišljeni
obrtnik ptujskega okraja hoče meni v
»Slov. Narodu« dopovedati, da bi mo-
ral jaz biti nosilec liste in ne okrajni
kandidat. Če je ta obrtnik moj volilec,
zakaj ni prišel na kandidatski shod? Povdarjati moram, da odgovarja po-
polnoma moji želji in sklepu zaupni-
kov, da nastopim kot okrajni kandidat
v okraju, ki ga poznam in ki pozna me-
ne. Moram tudi povdarjati, da mi je
bilo od nosilca liste dr. Kukovca pe-
nuden, da kandidiram izven Ptujja in
v okraju šmarenko-rogaškem-kozja-
skem; tako da bi imel 100.000 prebival-
cev ali 20.000 volilcev, a sem jaz to od-
klonil, ker mi je bilo preveč volilnega
dela za moje moči. Nosilec liste mora

biti znan in mora delovati v vseh 14 okrajih in to je v naši stranki edino naš priljubljeni voditelj dr. Kukovec, ki deluje kot poslanec od leta 1909 naprej v celom okrožju. V mojem okraju je 70.000 prebivalcev ali 14.000 volilcev. Za izvolitev enega poslanca je že povprečno potrebno samo 5000 volilcev. Če se upošteva relativna večina pri dodelitvi mandatov okrajnim kandidatom posameznih list, je izvolitev tudi pri nižjem številu do 3000 ev. 2500 glasov mogoča. Pri zadnjih volitvah je bilo oddanih v okraju 4603 narodnih naprednih glasov. Meni štejejo v smislu volilnega zakona glasovi vseh manjših okrajev nego bi bil po številu glasov moj okraj. Ti glasovi pridejo toraj ravno tako meni v prid, kakor nosilec liste in stranki. Jaz sem torej dobil kot kmečki in obrtniški kandidat poleg Ivana Rebeka največji okraj na Štajerskem. V najslabšem slučaju moja kandidatura podpira vsaj kandidaturu Ivana Rebeka. Da se doseže složen nastop naprednih strank, je g. dr. Kukovec, kakor znano, izjavil pripravljenost prevzeti srezko kandidaturu v Prekmurju, a dati ulogo nosilca kmetu Štefanu Kiharju. »Slov. Narod« je takrat izrazil svojo skodoželjnost, da do tega sporazuma s SKS vsled njene slepote ni prišlo. Njegova iskrenost se torej mora tudi takrat, ko hoče mene imeti za nosilca, smatrati kot dvomljiva.

Ivanjovci, 25. jan. 1923.

Lovro Petovar,

predsednik pripravljalnega odbora napredne kmečko-obrtno zveze.

Politične vesti.

Vlada ne ve, kaj hoče. Zadnje dni so se razširile po časopisju vesti o vladni krizi. Zlasti se je govorilo o omajenem stališču finančnega ministra Stojadinovića in notranjega ministra Vujičića. Po zadnjih vesteh soditi sta si oboja ministra vsaj za prvo silo »popravila« svoje stočke. Vlada se sicer čuti okrajno oslabiljeno in notranja nasprotja postajajo vsak dan ostrojša, vendar pa na krizo ni misliti, razen če bi nastopili še težji zapletljaji. Volitve so radikalcem očitno zmedle štrane in v stranki sami neprestano narašča razprtija. To se pozna tudi vlad, ki se čuti bolj eksponenta strankarske skupine kot pa nositelja državne oblasti. Preganjanja demokratskih uradnikov so na dnevnem redu. Radikalci bi radi še pred volitvami očistili srbijanske pokrajine od demokratskih uradnikov. Vsa ta znamenja kažejo, da se vlada zaveda svoje nesigurnosti in zato hodi

po potih, ki ne koristijo niti stranki, še manj pa seveda državnim interesom. **Jugoslovansko-italijanska pogajanja v Lausanni.** Naša in italijanska delegacija na lausanski konferenci sta se del časa pogajali glede izvedbe sammargheritske pogodbe. O rezultatu pogajanj je razpravljala na svoji zadnji seji naš ministrski svet. Zunanji minister dr. Ninčić je poročal o poteku pogajanj in izjavil, da je bila naša delegacija prisiljena privoliti v gotove koncesije italijanski vladi, ker bi sicer Mussolini sploh ne predložil parlamentu sammargheritske pogodbe. Zahteve se tičejo predvsem administrativne in tehnične strani izpraznitve ter določanja tudi podaljšanje roka. Tretja cona torej še ne bo tako kmalu evakuirana od italijanskih čet.

Stambolijski opozarja na resnost položaja. V izjavi, ki jo je ministrski predsednik Bogdanić podal rumunskemu listu »Aurora«, naglašala nevarnost nove vojne med Grško in Turčijo, ki bi zelo poostрила položaj na Balkanu. Stambolijski je govoril tudi o odnosih napram Jugoslaviji in je povdaril, da se v zadnjem času kaže mnogo več naklonjenosti za združanje obeh držav, kakor se je kazalo poprej.

Bolgarija ostane nevtralna. Inozemsko časopisje poroča, da je bolgarska vlada v posebni noti zahtevala stanek male antante, na katerem naj bi se z ozirom na splošni evropski položaj in dogodke v Traciji določile smernice za skupen nastop. Obenem je bolgarska vlada opozorila na zvezo med bolgarskimi komitaji in madžarskimi fašisti. Z merodajne bolgarske strani se ta vest odločno dementira. Bolgarska vlada hoče ostati strogo nevtralna tudi v ožgled morebitnim komplikacijam na Balkanu.

Propaganda za podonavsko monarhijo. »Münchener Post« prinaša pod gornjim naslovom članek, v katerem pravi, da je skrajno neprimerno, načelnjati to vprašanje v času, ko nemška država je čí pod francosko pestjo in Litavei ogrožajo Memel. Propaganda za podonavsko zvezo v francosko-češko-slovaškem smislu se vodi iz Praga. Dovedno bi se hotelo na ta način Avstrijo prisiliti, da pristopi k mali antanti. Glavni podpornik te ideje je bivši francoski poslanik na Dunaju, Alice, ki v tem smislu razvija živahno agitacijo iz Berna.

Program madžarski fašistov. Organizacija madžarskih fašistov izdaje posebno revijo za narodne delavce. V tej reviji je napisal vodja madžarskih fašistov Julio Gömbös članek o zaščiti madžarske rase. V tem članku podaja smernice, kako naj se madžarski narod

obrani tužcev. Podrošno razvija borbo proti židom ter je izdelal cel program za protizidovski boj. Gömbös naglašala, da je boj za narodno-plemensko čistost v prvi vrsti boj proti židom in gospodarski nadvladi židov na Madžarskem. Program je razdeljen v dva dela: zunanje in notranjepolitičen. Na zunanji treba, pravi Gömbös, združiti vse narode turanskog porekla in plemena v skupno zajednico in na ta način položiti temelje za bodočo madžarsko zunanjo politiko. To bodi glavna naloga madžarske politike, ki jo morajo podpirati vse madžarske manjšine v inozemstvu. Na znotraj mora vlada v vsakem oziru podpirati madžarsko pleme in skrbeti za njegovo zdravje, toda le zdravje Madžarov. Zaščita dece in materinstva se mora izvajati samo pri krščanskih madžarskih materah, sistem enega otroka pa se mora kar najodločneje pobijati. (a le pri Madžarih, židom naj se priporoča!). Madžarskim kristjanom se mora prepovedati izseljevanje v inozemstvo, podpirati pa povratek inozemskih Madžarov. Priseljivanje židov se mora z vsemi sredstvi preprečiti. Posebno paznjo se mora posvečati šolstvu. Na Madžarskem ne sme biti analfabetov. Osnuje naj se »krščanska agrarna banka«, koje glavna naloga bo emancipacija od židovskega kapitala. Uvede naj se zopet do leta 1848. veljavni zakon, da ne sme noben žid na Madžarskem imeti nepremičnin. Vse mora biti samo last madžarskega plemena po geslu: Madžarska Madžarom!

Spopadi v madžarskem parlamentu. Na seji madžarske narodne skupščine v tork je prišlo med poslancem Bogya in socialnimi demokrati do ostrih spopadov. Poslanec Bogya je dolžil socialne demokrate, da delajo politiko za malo antanto. Poslanec Varnay (soc. dem.) je zaklical: »Na najpodlejši način lažete in obrekuje!« Poslanec Bogya je navajal dalje, da je akcija socialnih demokratov našla vedno odmev v sovražnem inozemskem časopisju. Tudi med vojno madžarski vojniki niso bili nikdar premagani z orožjem, temveč le vsled izdajstva omajeni. (Nemir pri soc. dem.) — Ko pa je poslanec Bogya z ozirom na soc. demokrate izjavil: »Stojimo pred dobro zagotoveno mafijo in nujno je potrebno, da najprej obračunamo z notranjimi sovražniki,« je nastal v dvorani tak hrup, da je moral predsednik sejo prekiniti, in ponovno pozvati skoraj vse soc. demokratske poslance k redu.

Darujte za »Sklad otroške bolnice« v Mariboru.

»Rešena! — Rešena! — Gotovo me bode rešil oni mlačenč, on bo rešil mojega očeta! — Kako se že imenuje? — Ah, da, — že se spominjam, — vitez d' Assas. — Da, da, on bo moj rešitelj! — Samo da se še spomnim naslova, katerega je dal grofu du Barry. — Oj — gotovo se spomnim — če bi se imela še toliko truditi. — Evo, — že imam! — Rekel je: »Pri treh delfinih« — v ulici St. Onorata.«

Skokoma je bila pri svoji kitajski pisalni mizici, — vzela je mrzlično pisemski list ter, kakor da jo navdihuje notranja sila, — ne da bi pomišljala, je začela pisati.

»Ne poznam vas, — kakor me tudi vi ne poznate, — A včeraj ste se mi prikazali kot pedoba pravega viteza, ki so v prejšnjih časih hodili po svetu in brabili vse zatirane in revne, — bojevali se zoper hudobijske in podlost, — Zaupam v vas, — ne vem zakaj, ali gotovo je, da je moje zaupanje brezmejno. — Ali ste res ono, kar si predstavljam? — Ali sem prav tolačiča vaš pogled, vaš značaj, — ker si predstavljam, da vam nisem brezpomembna? — V tem slučaju pridite, prihitite kar najhitreje mogoče v ulico Bons Enfants, — pridite! — Pridite! — Katera si bodi ura, po dnevu ali ponoči, — pridite — a vsekakor, pridite pred jutrišnjim dnem! — Pridite, — ne zgubljajte časa, vsak trenutek je dragocen! Jutri bi bilo prepozno! — Če sem vam vdihnila le trohico simpatije, — če je v vašem srcu le malo sočutja za dekle, kateremu preti največja nesreča, — če hočete odstraniti od mene grozno katastrofo, ki visi nad mojo glavo in mi

Dnevna kronika.

— Kdo bo tretji? Pišejo nam: Klericali imajo sedaj dva oklofutana poslanca. Zebota je oklofutal Skrijanc, Pušenjaka pa je »birmal« dr. Novačan. Radovedni smo, kdo bo tretji!

— Volilni mehurji. V Ljubljani začneta izhajati dva nova dnevnika. Radikalci bodo nastopili z »Jutranjimi Novostmi«, katerih glavni urednik bo prosluli Andrej Gabršček, do zadnjega časa lastnik »Warenverkehrsbulletina« na Dunaju. — Dr. Sušteršič bo izdal »Ljudski dnevnik«. Kakor je videti, ne bo manjkalo volilnega papirja.

— Za občinske reveže v Krčevini je darovala ga. Wögerer ob priliki smrti svojega prerano umrlega soproga, g. Hermana Wögerer, tovarnarja v Krčevini, 2000 K, za kar ji izreka županstvo najiskrenejšo zahvalo.

— Zahteve uradništva. Kongres državnih uradnikov v Splitu je, kakor znano, predal vladi spomenico, v kateri zahteva med drugim izenačenje draginskih doklad po vsej državi. Te dni nameravajo državni uradniki podvzeti energično akcijo, da prisilijo vlado k izpolnitvi njihovih zahtev. Predvsem bodo zahtevali, da smatra vlada ureditev draginskih doklad za izredno nujno zadevo, katero lahko reši brez finančnega odhoda. Istočasno z izenačenjem zahteva uradništvo tudi zvišanje draginskih doklad v taki meri, da je zasigurana eksistenca uradništva.

— Premestitev pošte Radna v Boštanj in uvedba selske pošte. Ker se je premestila pošta Radna v Boštanj, se s 1. februarjem t. l. izpremeni ime te pošte v uradni naziv »Boštanj«. Od 1. februarja 1923 dalje se mora torej splošno rabiti ime Boštanj namesto Radna. Z istim dnem se uvede dostavljanje poštnih pošilk po selskem pismonoši v sledečih krajih: Dolnji Boštanj, Radna in Log. Dostavljalo se bo vsak dan razen nedelj.

— Za vojnotehnični zavod v Kragujevcu je potrebno 20 ključavničarjev (za kovaško ključavničarstvo), 12 strojnih ključavničarjev in monterjev, 10 kovačev, 10 strugarjev, 10 puškarjev in 10 kolarjev. Podrobnosti se izvejo pri državni borzi dela v Mariboru.

— Resno stanje dr. Rašina. Poročali smo že, da se je stanje češkoslovaškega ministra dr. Rašina poslabšalo. Najnovejše vesti govore o nevarni komplikaciji. Razvija se pljučnica in vnetje prsne mreže. Dra Rašina oskrbuje šest zdravnikov.

— Konkordat z Vatikanom. Komisija za izdelavo osnutka konkordata z vatikanom je dokončala svoje delo, ter predložila svoj elaborat posebni komi-

preti z uničenjem. — pridite, takoj ko prejmete ta moj list. — Pričakujem vas kot edinega človeka, ki me more rešiti! — Pridite! —

Potem se je podpisala: »Mladenka v rožasti obleki z goljave pri Romitoriju.«

In za postskriptum je še pristavila: »Ulrica Bons Enfants, — nasproti palače Argenson, — vprašajte po Ivani-Antonijski Poisson. — Pridite takoj, prosim vas! —

Ne da bi ga še enkrat prebrala, je dejala dišeči list v svilen ovoj, katere je navadno rabila, — napisala še naslov in zapečatila.

»Kdo bo sedaj ponesel to pismo,« — je začela zopet premišljevati. — »Sluga? — Ne! — Lujiza? — Mogoče, — ali ne, ne, — Lujiza je premehka in Poissonka bi potem zvedela vse, — in jaz Poissonki ne zaupam! — Ona ima v vsem tem neko ulogo, katere ne morem razumeti! — Komu naj torej zaupam?«

A v tem hipu je nekdo potikal na vrata; — medtem ko je ura na krasnem podstavku iz saksonskega porcelana ravno odbila peto uro popoldne, in je Ivana prisluškovala, se je zaslišal hripav moški glas:

»Ne pusti se motiti, — drago dete, jaz sem, — papa Poisson, — prijatelj svoje hčerke!«

»Ta pijanec!« — je nehote zasepetala Ivana, pa se zdrznila.

»Sicer pa, — zakaj ne? — Za malo denarja stori, kar hočem jaz! — Da, — evo poslanca, ki bo nesel pismo — in jutri se ne bo tega sploh niti več spominjal.«

(Dalje prihodnjič.)

Mihel Zevaco:

Markiza Pompadour.

Zgodovinski roman. — Poslovenila Rosandra.

(Dalje.)

Ali česa? — Ni si mogla predstavljati, pa gotovo nekaj gorostasnega, — nekake temne mahinacije, spletke, pri katerih bi pač i ona sodelovala — ne vede — kakor kolo pri stroju, — brez lastne volje, — kolo stroja, ki trpinči drugega.

Ali koga, — koga? — Njo samo? — Ne! —

Gospoda de Tournehem? — Ne, — i njega ne! —

Koga tedaj, koga vendar?! — Pred kom se je vzdignil Henrik d' Etioles in iz sonce postavil svoje neznančno telo, — svojo postavo hudobnega škrate? —

»Zgubljam se v tem labirintu!« — je nadaljevala. — »Zdi se mi, da vstopam v noč, v strahoto in grozo, — trepetam in bolim se, in nikogar ni pri meni, kateremu bi mogla zaupati se, — posvetovati, nikogar, ki naj bi me varoval in vodil.«

V tem trenutku je služabnik prinesel pismo, katerega je odprla z mrzlično roko, — pismo je bilo od gospoda de Tournehem. — Njen oče se je veselil, — njo zaradi poroke, — čeprav ga je malo presenitila vest, — Naznanjal ji je svoj obisk za zvečer, ker mora še prejš v trgovino, da nakupi še nekaj malenkosti. — Pohvalil je tudi jako Henrika d' Etioles.

Pismo ji je padlo iz tresočih se rok, — in zahtela je bridko v svoji tugi. —

»Oh oče moj, moj dragi oče! Ti se veseliš z menoj! — — — Žalostna ironija usode.«

Ure so minevale in blížal se je večer. — Proti svoji navadi ni prišla gospa Poisson, da se smučé okoli svoje hčere, kakor jo je imenovala. — Tudi gospa Hausset ni napravila svojega obiska. — A Ivana sploh ni niti opazila te nenavadne odsotnosti, posebno na tak dan, — kajti obe ženski ste morali pač dobro vedeti, kaj se ima zgoditi naslednjega dne.

Sedeča v globokem naslonjaču, glavno sklonjeno na beli roki, — je Ivanka premišljevala. — V njeni duši, — v njenem bojevnem in smelem duhu so se vrtile druga za drugo možnosti vspešnega upora. — In slednjič se ji je zadelo, da je dobila pravi izhod, — kajti za hip se ji je zablislilo žarko upanje v obeh.

»Da,« — je šepetala in govorila sama s seboj, — »zakaj naj ne postavim zoper nasilje moči, — če mi ta oštudnež grozi s smrtjo, — zakaj bi se pač nje mu ne moglo groziti? — Zakaj bi pač ne stopil pred njega zvest, dober, vdan vitez, da mu zakliče z mečem v roki: »D' Etioles, — to, kar misliš storiti, je nesramno, podlo, — o! d' Etioles! Ali takoj uničiš dokaze svojega podlega obrekovanja, — tu pred menoj, — ali pa se dvobojujeva, dokler eden od naju dveh obleži mrtev!«

Stisnila je čelo, kot da hoče izsiliti jasno idejo iz svojih razburjenih možganov. — A čez nekaj hipov že je veselo vzkliknila:

siji pod predsedstvom Juričiča, ki ima nalog, da predlog še enkrat natančno prouči. Takoj na to se bodo pričela pogajanja med našo državo in vatikanom.

— **Požar na Madžarskem.** Baratska tovarna stekla, največje podjetje te vrste na Madžarskem, je pred par dnevi popolnoma pogorela. Vzrok požara še ni dognan. Škoda sega v visoke milijone.

Dopisi.

Podoba. V nedeljo dne 21. t. m. Krog 23. ure zvečer je prišel pos. sin Jakob Robar v stanovanje posestnice Pernat v Gorici ter začel z nožem v roki razsajati, češ, da jo bo »zaklale«. Posestnica Pernat je klicala na pomoč. V tem je prišel domov njen sin Alojz Pernat. Takoj je pograbil stol in udaril z njim razgrajajo. To je bil povod, da sta se sprla do resnega. Pernat je tokom pretepa parkrat sunil Robarja z nožem, da je ta na licu mesta podlegel zadobitjem ranam. Robar je bil hujše velik pretepač. Pernat se je po tem činu sam javil orožnikom v Račah.

Slovenska Bistrica. Za prisednika v gerentskem sosvetu okrajnega zastopa v Slov. Bistrici sta poleg dosedanjih prisednikov imenovana še Ivan Hajdinič, posestnik v Leskovcu občina Črešnjevec in Melhijor Zorko, župnik v Spodnji Poljskavi. Ker je gospodarstvo tukajšnjega okrajnega zastopa popolnoma zavoženo, bi lahko le strokovna revizija potom računskega uradnika ugotovila nerednosti, ki se se dogajala zadnja leta. Mi smo to še ponovno naglašali in upamo, da se bo to v najkrajšem času izvršilo; če ne, pridemo s točnimi podatki. — Gostilničar Ivan Walland v Slov. Bistrici je dobil kavarniško koncesijo.

Rog. Slatina. Združeni lovci Rogške Slatine in okolice prirede v nedeljo dne 28. januarja 1923 v prostorih hotela »Pošta« veliko lovsko veselico. Na vspeh prirediteljstva in drugih običajnih zabavnih točk tudi posebna zanimivost: razstava razne divjačine ter modernega in historičnega lovškega orožja. Čisti dobiček je namenjen stroškom otrokom šolskega okoliša Rogška Slatina in Sv. Križ.

Zidanost. Cecilija Laznik, ki je pred par meseci, kakor smo že poročali, ustrelila svojega moža. Štefana Laznika, je bila obsodena radi prekoračenja silobrana na 2 meseca težke ječe. — Poštarica Vida Kušarjeva je bila premeščena h glavni pošti v Ljubljano. Na novem mestu obilo sreče!

Loka pri Zidanmostu. Ob priliki gojenja gospoda Vinkota Dremlija se je nabralo za naš gasilni dom 685 K. Vsem darovalcem iskrena hvala!

Zidanmost. Računski natak Mirko Strunkelj je v najkrajšem času uporabil 2500 računskih listkov v prid CMD. Posnemajte!

Mariborske vesti.

Maribor 25. januarja 1923.

m Mariborčani! Jutri v petek ob pol 2. uri popoldan prispe na povratku v domovino na glavni kolodvor naš stari pesnik in kulturni delavec Josip Stritar. Maribor je prvo obhajeno mesto, ki ga pozdravi, zato mora biti ta pozdrav tudi res dostojen naše postojanke. Kdorkoli bo utegnil, mora priti na kolodvor.

m Pevski odsek Glasbene Matice poziva vse pevce, da se jutri ob 1. uri popoldan zberejo na glavni kolodvoru k sprejemu pesnika Stritarja.

m Slovensko žensko društvo poziva svoje članice, da se v kar najboljšem številu udeležijo sprejema pesnika Stritarja na glavni kolodvoru.

m Orjuna poziva vse svoje člane, da se vdeležijo jutri sprejema pesnika Stritarja. Zbirališče ob 1. uri pred kolodvorom.

m Sprejema pesnika Stritarja se udeležijo kakor doznavamo tudi godba glasbenega društva »Drava«.

m Veliki župan dr. Ploj je brzojavno odpoklican v Beograd k razpravi o gleda žužne železnice. Odpeljal se je danes dopoldne in se vrne najbrže v ponedeljek 20. t. m.

m Himen. V nedeljo 21. t. m. se je poročil v Mariboru g. Ivan Pečar, oče naših uradnikov z gospodično Zinko

Trešše, učiteljico v Podovi. Obilo sreče!

m Svetosavska beseda. Srbska pravoslavna cerkvena občina v Mariboru priredi s sodelovanjem Glasbene Matice in vojaške godbe v vseh prostorih Narodnega doma na dan prvega srbskega prosvetitelja in učitelja v soboto 27. jan. ob 20. uri »Svetosavsko besedo« s plesom in sicer polovico v korist fonda menze jugoslovske akademске omladine v Gradcu, polovico pa v svrhu zidanja pravoslavne cerkve. Posebna povabila se ne bodo razpošiljala, vstopnina bo prostovoljna in ne določena. Istega dne prepoldan ob 10.30 uri proslavljajo v Narodnem domu pravoslavni učenci vseh tukajskih šol sv. Savo kot svoj krsno slavo z blagoslovom vode, sekanjem kolača in otroškimi deklamacijami. Vstop prost. Vsi udeleženci so gostje dece. — Opozorjamo naše narodno občinstvo na obe prireditvi.

m Meščani! Več kot 500 jugoslovske dijakov se nahaja na študijah v Gradcu, katerim se obstanek vedno bolj in bolj otežuje radi nekonsolidiranih razmer, ki tarejo danes vso Evropo. — Gmotne neprilike so zadobile toliko vpliva na duševno delo, da mu je onemogočen vsak napredek in mu preti sigurna dekadencia. Zato apeliramo na patriotski čut spoštovanega meščanstva in prosimo, da se v čim večjem številu odzove s prostovoljnimi prispevki in s tem proži možnost humanitarnemu cilju otvorjenja jugoslovske akademične menze v Gradcu. Mala tukajsnja srbska pravoslavna cerkvena občina odstopa iz svojih neznatnih sredstev polovico čistega dobička Svetosavske besede v korist menze! Vzemite si jo za vzgled, pohitite na to zabavo in darujte prostovoljne prispevke! Olajšajte eksistenco stečarom naše inteligence v bodoči veliki Jugoslaviji. Odbor jugoslovske akademске omladine v Gradcu.

m Prošnja. Šolska mladina iz Smartna na Pohorju gostuje v tukajsnjem Narodnem gledališču na Svečnico dne 2. februarja in v nedeljo 4. februarja vsakokrat ob 15. uri (3. uri pop.) s krasno mladinsko petdejanjo »Kralji Matjaž«. Ker je čisti dobiček te prireditve namenjen novemu šolskemu odru v Smartnem, je treba paziti, da bodo stroški čim najmanjši. — Podpisano šolsko vodstvo vladno prosi vse prijatelje mladine, zlasti še ljubitelje zelenega Pohorja, da bi po možnosti sprejeli enega ali dva teh malčkov v oskrbo za štiri dni, t. j. 1., 2., 3. in 4. februarja, da se tako izognemo dragim cenam v hotelih. Gostoljubnost ljubih Mariborčanov bi mladini Pohorcem gotovo ostala v neizbrisnem spominu ter bodo vedeli pripovedovati o njej še v sivi starosti. Tozadevne ponudbe naj se blagovolijo pošiljati na upravo »Tabor« pod šifro »Pohorje«. Obenem se slavno občinstvo najviludeje vabi, da si ogleda »Kralja Matjaža« in da vidi lep napredek pohorske mladine. — Šolsko vodstvo v Smartnem.

m Protestno zborovanje državnih uslužbencev in upokoencev ter jugoslovskega železničarjev. V nedeljo dne 28. januarja ob 11. uri se vrši v veliki dvorani Narodnega doma protestno zborovanje. Dnevni red: Zadnji obupni klic državnih uslužbencev, upokoencev in jugoslovskega železničarjev za zboljšanje njihovega nevdružnega gospodarskega položaja. Govoril bo eden zastopnik državnih uradnikov, nižjih uslužbencev, železničarjev in upokoencev. Tovariši! Vsi na krov! Pokažimo z dostojno manifestacijo, da je naša beda prikipela do vrhunca in da zboljšanje našega položaja ne trpi nikakega odloga več!

m Zdravniški tečaj PTL. Zdravniški tečaj priredi od 12. do 22. februarja 1923 protituberkulozna liga v Mariboru. Zdravstveni odsek za Slovenijo je pritril učnemu načrtu. Vodil bo tečaj g. docent dr. Matko. Obvestila so se vsa okrajna glavarstva, da opozore okrajne in okrajne zdravnike radi udeležbe.

m »Ljudski knjižnici« je daroval g. Ivan Hajn, trgovec s poljedelskimi stroji na Aleksandrovi cesti 45 Din. 55 p., katere je nameril za inserat v »Mariborskem koledarju«, pa je v istem po neljubu pomoti žal izostal. Vsekakor pa smatramo Hajnovo trgovino kot našo ter z zadovoljenjem izročamo gornji znesek »Ljudski knjižnici«. Izdajatelj M. K.

m Dramatski odsek Jugoslov. Matice ima svoj občni zbor dne 27. t. m. ob 19. uri v prostorih Jug. Matice, Sodna ulica 32. Na občni zbor se vabijo vsi, ki bi imeli veselje sodelovati v tem odseku.

m Dar Dijaški kuhinji. Gospod Darko Guštin je daroval Dijaški kuhinji v Mariboru mesto cvetk na krsto t. g. spe Leupuščekove Din. 100. Prisrčna hvala!

m Prihodnje predavanje v »Ljudski univerzi« se vrši v ponedeljek dne 29. januarja. Predava Božidar Borko o temi: »Evropa pred vojno in po vojni«. Začetek točno ob pol osmi uri zvečer (mala kazinska dvorana).

m Mestno elektriško podjetje poroča svojim cenj. strankam in odjemalcem toka, da do danes pri omenjenem podjetju kot obratovodja zaposlen g. Walter Giger z današnjim dnem ne stoji več v službi, ter ni upravičen izvrševati kake dela v imenu podjetja. **m Grajska klet.** V petek 26. jan. 1923. koncert polnoštevilne godbe glasbenega društva »Drava«. Začetek ob 19. Vstopnina 2 dinara.

Narodno gledališče.

Repertoire:

Četrtek, 25. jan. Ovor. A.
Petek, 26. januarja ob 15. uri Užitkarji. Izv. Dijaška predstava.
Sobota, 27. januarja Golgota. ab C in kup.

Nedelja, 28. januarja ob 15. uri Užitkarji. Izv. Znižana cena. — Nedelja 28. jan. ob 19 in pol uri Kozarec vode. Izv. Igra »Dramatično društvo« iz Celja. —

—□—

Dijaška predstava. Jutri v petek, 26. jan. ob 15. se vprizori za dijake najnovjša slovensko dramsko delo »Užitkarji«. Spisal Alojzij Remec. Dijaki naj si kolikor moreče že tekom dopoldneva kupijo vstopnice, da ni v zadnjem trenutku nepotrebnega navala in da se lahko predstava točno prične.

»Golgota«. V soboto, 27. jan. se vprizori zadnjič v tej sezoni lepa mistična drama »Golgota«. (Ab, C in kuponi).

Kultura in umetnost

x Dr. Metod Dolenc, Sadašnji položaj kaznenopravnog zakonodavstva kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Ljubljana 1923. Nakladom Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg u Ljubljani. Naš priznani kazenskopравни strokovnjak, profesor ljubljanske univerze gosp. dr. Dolenc je spisal za neko inozemsko strokovno revijo razvoj kazenskopravne zakonodaje v naši državi od preobrata sem. Ta svoj spis nam je sedaj podal v srbskohrvatskem prevodu, ker ga bo gotovo vsakega našega pravniika zanimalo dobiti celoten pregled čez vse, kar se je ustvarilo v Jugoslaviji na polju kazenske zakonodaje. Dr. Dolenc je podal zelo informativno sliko ki bo zanimala tudi nepravniške kroge. Knjigo toplo priporočamo!

x Zbornik znanstvenih razprav. — Izdaja profesorski zbor juridične fakultete II. letnik 1921-22 v Ljubljani 1922. Samozaložba. Cena 35 dinarjev. Natisnila Narodna tiskarna v Ljubljani. — Pravkar je izšel II. letnik »Zbornik znanstvenih razprav«, obsegajoč 197 strani s sledečimi razpravami: 1. Univ. Prof. dr. Ivan Zolger: Kršitev mednarodnih obveznosti in njena pravna posledica (mednarodna krivica). 2. Univ. prof. dr. Leonid Pitamic: Državno in meddržavno pravo pod vidikom enotnega sistema. 3. Univ. prof. dr. Stanko Lapajne: Meddržavno in medpokrajinsko stečajno pravo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. 4. Univ. prof. dr. Rado Kušeli: Posledice državnega preobrata na polju patronatnega prava. 5. Univ. prof. dr. Metod Dolenc: Kriminalnopolitična presoja določil zadnjega odstavka čl. 12 Vidovdanske ustave (t. z. kancelarograf). Opozorjamo vse kroge inteligence, a posebno naše pravniike v administrativni in diplomatični službi na publikacijo, ki se narača pri dekanatu ju. fakultete v Ljubljani. Le tam je tudi še v založbi Zbornik znanstvenih razprav I. letnik, ki prinaša na 19 tiskovnih polah devetero znanstvenih razprav, ki se pečajo z pravnozgodovinskimi, civilnopravnimi in pravnofilozofskimi pro-

blemi. Kdor naroči oba letnika hkrati, ju dobi za skupno ceno 50 dinarjev, kateri znesek je s poštino vred naprej vposlati.

Orjuna.

Ker je v soboto zadnji dan pred ustanovno skupščino, bo tega dne poslovalo tajništvo od 3. do 8. ure zvečer. Opozorjamo osobito že prej priglase člane, da pridejo po legitimacije, ker sicer niti oni ki imajo znake, pa so brez legitimacije, ne bodo imeli pravice glasovati. Zahtevamo neomajno disciplino; kdor misli da zanjo še ni dozorel, naj raje ne vstopa v Orjuno! Bolje, da imamo 20 discipliniranih, kakor pa 2000 nediscipliniranih članov.

Gospodarstvo.

g Produktna borza v Novem Sadu. 22. jan.: pšenica: bačka 475, sremska 480; ječmen: bački 325, sremski 330; oves: bački 295, sremski 300; koruza: bačka 225, za marec-april 268; fižol: novi čeli 390; moka, bačka (z vrečo) št. 0 710; za kuho 685, krušna št. 6 — 635; otrobi: pšenični 182; mast: svinjska ab Bačka 3100; tendenca: ovrsta.

g Prodaja lesa. Kr. direkcija šum v Vinkovcih bo prodala dne 29. januarja t. l. ob 10. dopoldne potom javne dražbe hrastov in drug les. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Turistika in sport.

Kongres društva za promet stranaca. kupališta i mineralnih vrela u kraljevine SHS. Kako smo već javili, sazvalo je Društvo za promet stranaca u Zagrebu za 29., 30. i 31. o. m. j. jedan kongres, na kojem će se pretresati pitanja vrlo važne naravi o organizaciji i reorganizaciji prometa stranaca i kupališta. — Pozivi su rasposlani početkom januara o. g. Svi zainteresirani, koji iz bilo kojeg razloga nijesu primili poziva, a žele o vome kongresu prisustvovati, neka se izvole obratiti neposredno na Društvo za promet stranaca u Zagrebu Trg I. 15.

Obiskujte

mestni muzej

v Cankarjevi ulici. Odprt vsako nedeljo od 10. — 12. ure. Vstopnina 1 dinar.

Dr. Radoslav Pipuš:

Draginja.

Kaj je draginja?

To je beseda, katera se danes zelo mnogo rabi. Velika večina vseh tistih pa, ki račajo to besedo, bodisi v pismu ali govoru, bi prišla v veliko zadrego, če bi morali dati točen odgovor na vprašanje, kaj je draginja. Če bi se danes govedina prodajala po 30 K kg, krompir pa po 6 K kg, bi vsi rekli, da je govedina zelo po ceni, krompir pa zelo drag, akopprav znaša cena govedine 5-krat toliko, kakor cena krompirja. Kaj je torej dragot? V vsakdanjem življenju se imenuje drago tisto blago, za katero je treba danes plačevati večjo ceno, kakor se je plačevalo včeraj ali lani, ali pa pred nekaterimi leti, to je v bližnji preteklosti. Mi pa govorimo, da je blago po ceni, če se za to blago danes plača manj, kakor se je plačevalo nekdaj, torej zadnje mesece ali zadnja leta. Danes nehoti primerjamo vse cene s tistimi cenami, ki so veljale pred svetovno vojno, ker štejemo čas pred svetovno vojno za normalni čas, čas od začetka vojne naprej pa za nenormalen čas. Potemtakem trdimo navadno, da je drago tisto blago, za katero moramo, v resnici, ali pa vsaj po našem domnevanju danes plačati več, kakor smo plačali pred vojno. Pri tem pa napravimo navadno veliko računsko napako. Mi primerjamo samo suha števila, pa se prav nič ne oziramo na to, kaj so ta števila pomenila pred vojno, in kaj pomenijo danes. Pozabljamo, da je denar, s katerim navadno plačujemo blago, ravno tako blago, kakor vsaka druga vrsta blaga. Kakor drugim vrstam blaga, se tudi denarju menja vrednost. Krona, s katero smo bili vajeni cene označiti pred vojno, niti blizu ni to, kar

je krona, s katero danes označujemo ceno. Razmerje med obema vrstama kron, torej med predvojno in med današnjo krono, nam kažejo borzni tečaj. Za Evropo so danes v prvi vrsti odločilni tečaji Curiške borze. To je, skoraj v vsaj Evropi se vrednost denarja danes določuje po švicarskih frankih, ker se je vrednost švicarskega franka od leta 1914 naprej izmed vseh evropskih valut ali denarnih vrst do danes najmanj spremenila.

Draginja in valuta.

Pred vojno se je za 100 švicarskih frankov dobilo približno 95 avstrijskih kron. To se pravi, avstrijska krona je bila malo več vredna, kakor švicarski frank. Danes dobimo za 100 jugoslovenskih kron samo 1 frank in 45 cent švicarske veljave. Do nedavna pa sta se za 100 jugoslovenskih kron dobila 2 švicarske franka. Po tem se je vrednost jugoslovenske krone nekoliko dvignila, a v zadnjem času spet padla. Povprečno pa smemo reči, da sta se leta 1922 za 100 jugoslovenskih kron dobila 2

švicarske franka, to se pravi, da je današnja jugoslovenska krona vredna približno eno petdesetino švicarskega franka ali nekdanje avstrijske krone. Kdor prodaja blago, vpraša vedno, kaj mu kupec nudi za to blago. Prodajalec ni na tem ležeče, da dobi to ali ono število papirnatih podob, ki jih ljudje imenujejo bankovce, ampak njemu je na tem ležeče, da dobi gotovo vrednost, vrednost, za katero dobi spet drugo blago, ali vsaj enako množino enakega blaga, kakor ga je on prodal. Kdor je pred svetovno vojno za ta ali drugi predmet zahteval 2 K, ta mora danes zahtevati 50-krat toliko, to je 100 jugoslovenskih kron, da dobi isto vrednost. Torej se ni podražilo blago, katero je leta 1914 veljalo 2 K, danes pa velja 100 kron. Cena tega blaga, to je vrednost, katero moramo dati, da dobimo to blago, je ostala ista. Več ali manj se se pri nas vse cene prilagodile temu razmerju. V obče se danes pri nas za vsako blago plača približno 50-krat toliko jugoslovenskih kron, kakor se je leta 1914 plačalo avstrijskim

kron. Temu razmerju so se kolikor koli ko prilagodile tudi mezde Delavci, ki so leta 1914 na dan zaslužili 12 K, dobivajo danes povprečno po 80 K do 100 K na dan.

Upravičeno in neupravičeno podražanje.

Vendar na cene blagu ni vplivala samo vrednost denarja. Če so se med tem časom razmere tako predrugale, da je proizvodnja gotovega blaga danes združeno z večjo težavo in z razmeroma večjimi stroški, kakor je to bilo pred vojno, tedaj cena blagu ne bo poskočila samo za toliko, za kolikor je denar izgubil svoje vrednosti, ampak za nekaj več. Če so torej nasproti predvojni dobi se povišali proizvodni stroški v večji meri, kakor je izgubil denar na svoji vrednosti, potem ne moremo zahtevati, da bi se cena temu blagu povišala samo za toliko, za kolikor je denar izgubil vrednosti. Takrat bode upravičeno razmeroma večje naraščanje cene. Ako so se pa na drugi strani stroški, s katerimi je zdru-

ženo proizvodnje gotovega blaga, nasproti stroškom v predvojni dobi znižali, to je, da niso vsaj narasli v tisti meri, kakor je zgrabil denar vrednost, potem bi ne bilo upravičeno, zahtevati danes za to blago 50-krat toliko jugoslovenskih kron, kakor se je za isto blago leta 1914 plačalo avstrijskih kron. Vsled tega opazamo tudi, da niso cene vsakega blagu poskočile v isti meri, v kateri se je zmanjšala vrednost denarja. Pri nekaterih vrstah blaga je cena poskočila na 100-kratno svoto, pri drugih pa je dosegla komaj 25 do 30-kratni znesek predvojne cene. Dokler se izdelovalci in trgovci držijo teh načel in po njih določajo cene svojega blaga, se jim ne more očitati nepoštenega postopanja. Pač pa postopa nepošteno že tisti, ki danes zahteva 50-krat toliko jugoslovenskih kron, kakor je njegovo blago pred vojno veljalo v avstrijskih kronah, ako se stroški za proizvodnjo in dobavljanje njegovega blaga med tem časom niso zvišali v enaki meri, kakor je padla vrednost našega denarja.

(Dalje prihodnjič.)

Bernhard Kellermann:

PREDOR.

Roman.
(Dalje.)

(119)

Ameriški del predora je bilo še najlažje zmagovati. V nesrečno tokavo je šlo osemdeset dvojnih kilometrov hribine. Dan in noč se je v globočino usipal plaz kamena in gruša. Čezno je bil narejen tri sto metrov širok nasip. Preprežen je bil s tiri in brez prestanka so iz rovov pribirali vlaki in svoj tovor izvažali v globočino. Severni del je bil v letu dni zasut in izravnani in je nase dobil velikanske stonice z dinamikami, ohlajevalnicami in ozonovkami. Pet let po obnovitvi gradnje so se spredki rovov od Amerike in od Bermud drug drugemu tako približali, da se je mogel Allan skozi hrib po brezžičnem telefonu dogovarjati s Stroinom, ki je poveljeval v Bermudi. Allan je zaukazal, da naj se hrib predolbe s smernimi rovi in ves svet je z napeto pozornostjo čakal trenutka, ko bi se rovi strnili. Celo nekateri znanstveniki so bili uverjeni, da se bodo rovi zgrešili. Ne more biti drugače, nego da vplivajo silne hribinske gmote, vročina ogromne plasti železovca in velikanske množi električnih energij na najbolj natančno mersko orodje in motijo. Toda že, ko so se smerni rovi zblížili, da so bili samo petnajst kilometrov vsakebi, so sejsmografi razstrelbe v rovi zaznamenovali. V petnajstem gradbenem telu so smerni rovi trčili drug ob drugega. Preračuni so pokazali razloček petnajstih metrov v višočino in desetih metrov v stran, razloček, ki ga je bilo kaj lahko izravnati. Dve leti nato so bili dvojni rovi Amerika-Bermuda prebiti in z očitjem iz železobetona oklenjeni.

To je bilo graditvi silno v korist: vlaki so lahko cement, železo, tračnice in moštvo prevažali na Bermude.

Predorske delnice so se podražile za dvajset odstotkov! Denar ljudstva je prihajal nazaj.

Težavnejša je bila gradnja francoskega dela, ki ga je Allan dal najprej nadaljevati enorovno. Tu so v štiri-najstem graditvenem letu vdrle ogromne množine blata. Rov se je bil nameril na oceansko »gubo«. Popustiti je bilo treba tri kilometre izvrtanega rova z dragoceni-mi stroji in aparati vred. Da ustavijo vdirajoče blato in vodovje, so zgradili dvajset metrov debelo steno iz železobetona. Pri tem vdoru je dve sto sedemdeset oseb storilo smrt. Predor pa jo je zavil daleč okoli nevarnega mesta. Na tem ovinku se je zopet nameril na blatovino, a so jo po obupnih naporih obvladali. Pet kilometrov tega dela proge je stalo ogromno vsoto šestdesetih milijonov dolarjev. Dogradili so ta rov v dvajset prvem gradbenem letu.

Odkar sta bila francoski in ameriški del predora dogotovljena, je bilo stroškov za graditev dokaj manj. Iz meseca v mesec so lahko odslavljali bataljone delavcev. A kljub temu je predor še zmerom požiral milijarde. Ethel je dala za predor svojo ogromno imovino prav do zadnjega centa! Če se predor ne dogradi, pojde lahko heracit. Lloyd sam je bil udeležne s tako velikanskimi vsotami, da bi ga podrlo, če se ne bi denarstveno kretal nad vse spretno.

Najtežavnejša je bila graditev atlantiških delov predora, ker so bile daljave ogromne. Dan in noč, iz leta v leto so kopice uznojenih mož besno razdevali hrib. Čim globlje so prodirali, tem huje je bilo za prevoz in prehrano, zlasti ker so te dele predora zaprvo ponajveč gradili enorovno. Tukaj se predorovcem ni bilo boriti z vodo, ampak z vročino. Rovi so tukaj držali navdol do globočine šestih tisoč metrov pod morsk gladino. Vročina je bila tako silna, da podporje ni smelo biti iz lesa, ampak iz železa. Vzduh v vročem, globokem in dolgem rovu je bil tem slabši, ker je vsaj nekoliko zadovoljivo prevetrovanje mogoče samo po dvojnem rovu. Po deset kilometrov vsakebi so morali dolbsti postajnice, v katerih so potem dan in noč gibale ohlajevalnice, ozonovke in zračne sesalke.

Graditev teh predorskih delov je bila najbolj težavna in najbolj orjaška, kar so jih ljudje kdaj izvrševali.

Od dveh strani so se vrtnali stroji pomikali globlje in globlje. »Tolsti Muller« od Acorov sem skozi. Strom na od Bermud tja skozi. Stromovo storilo je bilo nadčloveško. Njegovi ljudje ga niso nič kaj marali, pač pa so ga občudovali. Bil je človek, ki je mogel dneve in dneve prebiti brez jedi, pijače in spanja. Bil je skoraj vsak dan v rovu in je po cele ure osebno vodil delo v sprednjaku. Včasih ga po več dni ni bilo iz ognjene

vročega rova. Njegovi ljudje so mu vzdeli priimek »ruski hudič«.

Dan za dnevom so rovi bruhali štiri tisoč vagonov hribine na Acor in tri tisoč vagonov na Bermudo. Nastala so nedogledno obširna nova ozemlja. Ceri, klečeta, plitvine, otoki so se strnili v celino. Nastalo je povsem novo kopno, ki ga je stvoril Allan. Njegovi graditelji pristanišče so postavili najmodernejša pristaniška stavbe, ježe in lounike valov, ladienice in obmorske svetilnike. Pristati so mogli največji parniki. Njegovi graditelji mest so iz gruša pričarali nova mesta. S hoteli, bankami, blagovnicami, cerkvami, šolami — vse, vse je bilo čisto novo! Eno pa je bilo za petorico novih Allanovih mest značilno: da so bila brez obnena rastlinja. Stala so na grušču od rule in granita, bleščeče zrcalo na solncu in meglič oblak prahu na vetru. V desetih letih pa bodo prav tako zelena kakor druga mesta, zakaj trgi, vrtovi, javni nasadi, kakor jih imajo London, Paris, in Berlin, so bili že določeni. Njegovi graditelji so dovažali cele ladijske tovore prsti, chilski solifrovniki so pošiljali soliter, morje je dajalo halogo. Njegovi graditelji so dovažali rastlinje in drevje. In res, tu in tam so se že kazali iz nič pričarani nasadi: še zaprašenim palmovjem in drevjem ter revno travico.

Zato pa so Allanova mesta imele nekaj drugega. Imelo so najravnije ceste vsega sveta in najlepše pobrežine vseh kontinentov. Podobna so si bila kakor brat bratu. Bila so sadike Amerike, izpostavljene trdnjave ameriškega duha, opremljene s krepkovoljnostjo in navdane s tvornostjo.

V Mac City so pod konec gradbene dobe našli že več nego milijon stanovalcev!

(Dalje prihodnjič.)

Zahtevajte povsod 'TABOR'!

Ganljivi in tolažilni so bili mnogoštevilni izrazi odkritega sožalja, katere smo sprejeli ob smrti naše ljubljene matere

Eme Gorišek-ove.

Prisrčna hvala vsem prijateljem, ki so prihiteli od blizu in od daleč, da sprejmejo pokojnico na poslednji njeni poti, prisrčna hvala č. gg. duhovnikom, sosebno g. župniku Andreju Bračiču na duhapolnem nagrobnem govoru, prisrčna hvala ženskemu društvu, Sokolu, požarni brambi, požrtvovalnim pevcom ter šolski mladini. Hvala za prekrasne vence.

Ruše, dne 23. januarja 1923.

Žalujoči ostali.

Mala oznanila.

Trgovski pomočnik z triletno pomočniško prakso, išče beljso službo na deželi ali v mestu. Vstop 15. februarja ali 1. marca. Depisi se pošiljajo pod »Postan št. 1090« postneleže. Hoče pri Mariboru. 163 2-2

Mobilno stanovanje se za menja s praznim. Naslov pove uprava. 171 3-1

Skeraj novi škornji na prodaj. Naslov v upravi. 174

Išče se posejilo K 50.000 na dehidreirane trg. pošljete proti 50%, obrestim. Ponudbe na upravo pod »št. 23«. 167

Novo!

Velika partija volnenih blaz, rokavic in nogavic, kakor tudi ostale rimske robe prodaje po neverjetno nizkih cenah nova trgovina

B. Veselmovič & Ko.

Maribor, Gosposka 26.

126 7-5

Svarilo.

Svarim vsakogar, razširjati o moji osebi neresnične govorice, ker bom proti vsakemu sodnijsko postopal.

Josip Ajster.

Smrekove (hojeve) hlode

kupi

Mariborska lesna industrija

Maribor, Koroška cesta 46.